

Список використаних джерел:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 серпня 2013 р. № 739-р Про схвалення Концепції розвитку державно-приватного партнерства в Україні на 2013-2018 роки. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/739-2013-%D1%80/print> (Дата звернення 20.10.2019 р.)
2. Сатановська М. А. Особливості функціонування інституцій державно-приватного партнерства в зарубіжних країнах. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Юридичні науки. Випуск 3. Том 2. 2014. С. 234-239.

*Марія Духа, д.е.н., професор
Хмельницький національний університет*

БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Процеси децентралізації передбачають передачу повноважень органам місцевого самоврядування. Ефективне функціонування органів місцевої влади потребує належного фінансування. Фінансові можливості є однією з ключових умов вирішення соціальних проблем, реалізації програм економічного розвитку територій. Тому, передача повноважень в частині прийняття управлінських рішень тощо має супроводжуватись бюджетною децентралізацією. Бюджетна децентралізація є найбільш ефективним та дієвим способом забезпечення фінансової автономії та фінансової стійкості місцевих органів влади.

Стан процесу бюджетної децентралізації в Україні свідчить про неузгодженість та перетин повноважень органів влади. Значна залежність місцевих бюджетів від державного свідчить про недосконалість розподілу дохідно-видаткових повноважень між рівнями управління і системи міжбюджетних відносин, а також про проблеми з нарощуванням доходної частини місцевих бюджетів через слабку економічну розвиненість окремих територій України.

У Держбюджеті на 2019 рік було закладено 7,67 млрд. грн на Державний фонд регіонального розвитку (ДФРР), (уряд затвердив до фінансування за рахунок коштів ДФРР у 2019 році 707 інвестиційних програм і проектів регіонального розвитку на майже 7 млрд. грн). Варто зазначити, що у складі ДФРР визначається Всеукраїнський громадський бюджет, зміст якого не визначається жодним законодавчим актом України, на який передбачено 500 млн грн [2].

Значні суми складають субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій. Проте, використання субвенцій не відповідає задекларованій назві «соціально-економічний розвиток», оскільки велика частина коштів субвенцій використовується на побутові речі (наприклад, побутову техніку для дитячих садків, дитячі майданчики, тренажери, іграшки, костюми тощо). У 2019 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку

окремих територій надаються без обов'язкового співфінансування здійснення відповідних заходів з місцевих бюджетів. Зокрема, 24 червня 2019 року Казначейством з загального фонду Держбюджету перераховано місцевим бюджетам кошти субвенції на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій у сумі 981,7 млн грн (відповідно до наданого Міністерством фінансів України територіального розподілу розпису Держбюджету на виконання розпорядження Кабінету Міністрів України від 5 червня 2019 № 365-р «Деякі питання розподілу у 2019 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення заходів щодо соціально-економічного розвитку окремих територій»). При цьому, варто зазначити про різні обсяги коштів, які виділені на різні території: зокрема, субвенція на м. Київ – 183,08 тис грн, на Івано-Франківську обл. – 101,63 тис грн, на Волинську обл. – 11,95 тис грн, на Хмельницьку обл. – 19,37 тис грн [2]. В цілому, на 2019 рік було передбачено 4,756 млрд грн на субвенції [2]. Це більше, ніж реальні кошти, які отримують регіони за рахунок ДФРР (з урахуванням вилучення 50% коштів на урядові пріоритети – також визначене право уряду, яке є дискусійним). Стаття 32 закону про Держбюджет 2019 рік [2] передбачає по суті ручний розподіл цих коштів, без визначення будь-яких критеріїв для спрямування цих коштів саме на «соціально-економічний розвиток окремих територій». Відсутність співфінансування з місцевого бюджету та прийняття рішення про виділення коштів народними депутатами України «заклало» відповідне (неефективне) ставлення до цих коштів. Право народними депутатами України подавати проекти регіонального розвитку для їх включення у фінансування поза правилами, встановленими для різних суб'єктів регіонального розвитку через регіональні комісії, є механізмом лобіювання інтересів окремих територій, м'яко кажучи, непрозорим способом фінансування територій (виборчих округів) народних депутатів, «лояльних» до влади. Тобто, виключення із правил для народних депутатів України подавати проекти регіонального розвитку поза конкурсними комісіями і вимогами щодо їх відповідності регіональним стратегіям розвитку (норма статті 32) містить корупційні ризики, фінансування територій у ручному режимі поза планувальними документами, допускає неефективність витрачання державних коштів. Внесення змін до статті 24-1 Бюджетного кодексу України [1] та ухвалення окремих норм щодо розподілу коштів Державного фонду регіонального розвитку та субвенції на соціально-економічний розвиток окремих територій в 2019 році по суті є кроком назад у реалізації державної регіональної політики та стимулюванні регіонального розвитку. Регіони та територіальні громади втрачають мотивацію щодо власного стратегічного планування підготовки реальних проектів регіонального розвитку.

Тому потрібно повернути формування, реалізацію та фінансування державної регіональної політики у проєвропейське русло в 2020 році.

З огляду на недостатність фінансових ресурсів для забезпечення соціально-економічного розвитку України, її територій, важливим є

покращення інвестиційно-підприємницького клімату в Україні, залучення інвестицій, в т. ч. іноземних, реалізація інвестиційно-інноваційної стратегії розвитку, що обумовить вихід України на якісно новий рівень розвитку (див. детальніше [3; 4; 5]).

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України 2456-VI (зі змінами та доповненнями) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Міністерство фінансів України: офіційний сайт // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>
3. Диха М.В. Шляхи покращення інвестиційного клімату та активізації інвестиційних процесів в Україні / М.В. Диха, А.Ю. Руденко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2011. – № 1. – С. 146–149.
4. Диха М.В. Інвестиційно-інноваційна стратегія як взаємоузгоджена система розвитку економіки України / М.В. Диха // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2013. – № 1 (39). – С. 27–32.
5. Диха М.В. Стан та перспективи залучення іноземних інвестицій в Україну / М.В. Диха, В.О. Лабунець, О.О. Лабунець // Вісник Хмельницького національного університету. – 2016. – № 3, Т. 2. – С. 309–312.

*Аміна Думнич, студентка 1-го курсу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», м. Ужгород
Науковий керівник: Мінкович В. Т., ст. викладач*

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Розвиток України як незалежної держави з європейськими цінностями потребує підвищення якості державного управління у різних сферах економічної політики, формування ефективного місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади та бюджетної системи. Сучасні інститути децентралізованого управління, як свідчить міжнародний досвід, забезпечують краще виконання функцій держави і ефективніше надання суспільних благ та послуг. Результати ж процесів бюджетної децентралізації, як свідчить міжнародний досвід, залежать від форм децентралізації та механізмів, що регулюють їх використання та у кінцевому підсумку визначають реальну самостійність ОМС [6, с. 5-6].

У складних умовах сьогодення бюджетний механізм виступає одним із головних важелів державного регулювання соціальних та економічних процесів в нашій державі. Забезпечення його ефективності – запорука виконання функцій держави, роль якої в кризові періоди підвищується. Таким чином, формування ефективної бюджетної політики та дієвої моделі бюджетної децентралізації є запорукою стабілізації динаміки соціально-економічного розвитку та забезпечення реалізації державних функцій. Період посткризового відновлення висуває специфічні вимоги, які обумовлюють